

Правильник про співпрацю між парафіяльними священнослужителями

Преамбула

Сам Ісус Христос, наш Спаситель, установив у Церкві священство. Катехизм УГКЦ «Христос – наша Пасха» зазначає, що «у святому таїнстві Рукоположення священнослужителі отримують благодать Святого Духа для здійснення Христового священства у звершенні святих таїнств і пастирському служінні. У всьому служінні священнослужителя “сам Христос присутній у Своїй Церкві як Голова тіла, як Пастир стада., Учитель правди”, а священнослужитель, насамперед у Євхаристійному жертвоприношенні, діє іменем Христа – Найвищого і Вічного Первосвященника. Священнослужитель діє і “в ім’я всієї Церкви, коли звертає до Бога молитву Церкви, а передусім – коли приносить Євхаристійну жертву”» (п. 488). Варто зазначити, що з волі Божої «священниче служіння в Церкві має ієрархічну структуру, суть якої найповніше виражена у звершенні Євхаристії. На євхаристійному зібранні *єпископ* як наступник апостолів є предстоятелем, *пресвітери* священнодіють з єпископом, а *диякони* допомагають єпископові і пресвітерам» (Катехизм УГКЦ «Христос – наша Пасха», п. 491).

Різні документи Вселенської Церкви та УГКЦ регулюють співпрацю між членами вище згаданої ієрархічної структури. Кодекс Канонів Східних Церков (далі – ККСЦ), Канони Партикулярного права УГКЦ (далі – КПП УГКЦ) та Парафіяльний правильник УГКЦ (далі – ПП УГКЦ) встановлюють норми щодо служіння пароха (ККСЦ, канн. 279-297; КПП УГКЦ, канн. 37-43; ПП УГКЦ, артт. 7-47), адміністратора (ККСЦ, канн. 298-299; КПП УГКЦ, канн. 37-43; ПП УГКЦ, артт. 48-52), парафіяльних співробітників (ККСЦ, канн. 300-303; КПП УГКЦ, кан. 44; ПП УГКЦ, артт. 53-61) та дияконів (ККСЦ, канн. 608, 610 §3, 611 та ін.; КПП УГКЦ, канн. 75-76 та ін.; ПП УГКЦ, артт. 62-69). Вони зобов’язують всіх парафіяльних священнослужителів. Однак єпархіальний єпископ, як законодавець у порученій йому єпархії, є зобов’язаний встановлювати норми, які б доповнювали норми загального чи партикулярного права. Власне даний Правильник містить у собі норми, які відносяться до служіння священнослужителів на парафії, а зокрема їх співпраці.

Титул 1. Парафіяльні священнослужителі

Арт. 1. Парафіяльними священнослужителями вважаються: парох, адміністратор парафії, співробітник, диякон, які є іменовані єпархіальним єпископом для служіння на конкретній парафії.

Арт. 2. Під терміном *парох* у цьому Правильнику належить розуміти також адміністратора парафії.

Арт. 3. Під поняттям *співробітник* слід розуміти парафіяльного вікарія, який відповідно до своєї назви та суті уряду є помічником пароха, поставленим єпархіальним єпископом для допомоги пароху в його парафіяльному служінні та обов’язках. На парафію може бути іменований один або кілька співробітників. У даному Правильнику термін *співробітник* буде вживатися, як в однині, так і у множині.

Арт. 4. Даний Правильник регулює співпрацю між парохом та співробітниками, а також окреслює деякі права і обов’язки дияконів.

Арт. 5. Якщо у межах парафії проживає священник-емерит його участь у парафіяльному служінні визначається окремим рішенням Архієпископа і Митрополита Тернопільсько-Зборівського (далі - Архієпископа).

Титул 2. Головні принципи співпраці між парафіяльними священнослужителями

Арт. 6. Усі пресвітери нехай зважають на те, що вони назнаменовані тим самим таїнством священства, мають однакову гідність, тому повинні з повагою ставитись один до одного, як брати, без огляду на вік чи уряд. Священники отримали від Христа Господа ту саму місію служити людям, а тому вони мають співпрацювати між собою, добре, старанно і сумлінно виконуючи свої обов'язки.

Арт. 7 §1. Головним обов'язком і завданням пароха та сотрудників є самовіддана праця над спасінням душ вірних. Вони повинні бути у цьому невтомними, служачи з однаковою ревністю, як парох, так і сотрудники, сприяючи освяченню вірних через звершення Божественних Літургій, богослужінь, молитов, благословень, освячень.

§2. Окрім душпастирської праці при храмі, парафіяльні священнослужителі повинні охоплювати пастирським служінням всю територію парафії, не обмежуючись лише храмом чи захристією. Вони повинні брати активну участь у культурних, освітніх, молодіжних та інших заходах, які відбуваються на території парафії, щоб бути разом із своїми вірними.

§3. Парафіяльні священнослужителі повинні пам'ятати й про тих вірних, які віддалилися від Церкви, і не беруть участі у богослужіннях, приділяючи їм належну пастирську увагу.

Арт. 8 §1. Парох, як власний пастир парафіяльної спільноти, очолює її та управляє нею (ККСЦ, кан. 281 § 1). З огляду на це йому належить повага й послух в усьому, що стосується парафії та парафіяльного служіння. Парафіяльні священнослужителі, як помічники пароха, повинні виконувати усі розпорядження та доручення пароха у тому, що стосується парафіяльного служіння, якщо вони дані у відповідності до норм Божого та церковного права.

§2. Парох повинен радитись зі своїми сотрудниками, як помічниками і радниками, в усьому, що стосується парафії та парафіяльного служіння, оскільки їм доручена пастирська турбота про ту саму спільноту вірних. Зважаючи на це, парох з відкритістю та готовністю повинен приймати поради, пропозиції чи зауваження парафіяльних священнослужителів, щоб разом, в одностайності та згоді, співдіяти в усіх парафіяльних справах як душпастирського, так і фінансово-економічного чи господарського характеру (ПП УГКЦ, арт. 58).

Арт. 9. Сотрудники повинні виконувати свої обов'язки таким чином, щоб у своїх діях і намірах плекати згоду з парохом і нічого не робити, що суперечить розпорядженням пароха.

Арт. 10. З метою плекання братніх відносин та координації співпраці між парафіяльними священнослужителями принаймні один раз на місяць повинна відбуватися спільна зустріч, на якій повинні обговорюватися поточні пастирські та інші парафіяльні справи.

Арт. 11 §1. Усі парохі та сотрудники повинні брати участь у засіданнях духовенства протопресвітерату, які скликає протопресвітер. Диякони не мають такого обов'язку, однак, якщо їх покличе протопресвітер на одне з засідань, вони повинні взяти у ньому участь.

§2. Парохі, сотрудники й диякони повинні брати активну участь душпастирських заходах, які проводяться у протопресвітераті під координуванням протопресвітера.

Арт. 12 §1. Враховуючи права пароха передбачені кан. 64 КПП УГКЦ й артт. 43-44 ПП УГКЦ, якщо він має потребу відлучитися від парафії більше як на тиждень чи бере щорічну відпустку, він зобов'язаний написати заяву на ім'я синкела у справах духовенства, повідомивши про це

протопресвітера і, запропонувавши собі заступника, який би на час його відсутності виконував обов'язки пароха. Тільки після згоди синкела парох може відлучитися з парафії, а даний заступник може заступати пароха (ПП УГКЦ, арт. 37). У випадку поїздки за кордон заява повинна бути написана на ім'я Архієпископа.

§2. Парох може поділити свою щорічну відпустку на три періоди, але не більше.

Арт. 13. §1. Дотримуючись норм кан. 64 КПП УГКЦ та арт. 60 §2 ПП УГКЦ, парафіяльний сотруди́ник може бути відсутнім у парафії лише з поважної причини. У разі передбачуваної відсутності у парафії протягом одного або декількох днів, він повинен узгодити свою відсутність з парохом. Він не може бути відсутнім на власний розсуд.

§2. У разі передбачуваної відсутності в парафії більше ніж тиждень чи у випадку щорічної відпустки, сотруди́ник повинен це узгодити з парохом та написати заяву на ім'я синкела у справах духовенства, повідомивши про це протопресвітера (КПП УГКЦ, кан. 44 §3). Тільки після згоди синкела сотруди́ник може відлучитися з парафії. У випадку поїздки за кордон заява повинна бути написана на ім'я Архієпископа.

§3. Сотруди́ник у погодженні з парохом може поділити щорічну відпустку на три частини, але не більше.

Арт. 14. Те, що мовиться у арт. 13 §1-3 даного Правильника відноситься й до диякона, який звершує служіння на парафії.

Арт. 15. Парох не має права зловживати своїм становищем та урядом. Він має ставитись до сотруди́ників як до співбратів у священстві, з добротою, остереігаючись погордливого відношення, даючи приклад парафіянам належного ставлення до співбратів у священстві. Подібно й сотруди́ники повинні ставитись до пароха. Не може бути місця на взаємне поборювання чи протистояння, що неминуче призводить до шкоди для парафії і Церкви, стаючи антисвідоцтвом християнської любові, яка є заповіддю Христа (Йо. 15, 12). Тому парафіяльні священнослужителі повинні уникати будь-яких суперечок, непорозумінь, адже незгода між духовними особами завжди приносить згіршення і поділи.

Титул 3. Розподіл обов'язків між парафіяльними священнослужителями

Арт. 16 §1. Парох керує та координує усією сферою душпастирства, проповідування Слова Божого, катехизації, освячення, які здійснюються у парафіяльній спільноті вірних, відповідає за їх належне виконання та розподіляє завдання і обов'язки в усіх згаданих напрямках хіба, що Архієпископ у декреті іменування окремого парафіяльного священнослужителя чітко окреслить його обов'язки.

§2. Згадані в §1 завдання і обов'язки парох повинен розподіляти справедливо та рівномірно між усіма парафіяльними священнослужителями, у тому числі визначаючи, що буде виконувати й він сам. При цьому парох повинен враховувати здібності, дари, знання і вміння кожного священнослужителя, призначаючи до того, до чого кожний надається та має відповідні компетенції. Однак парох не може перекладати свої обов'язки виключно на сотруди́ників, залишаючи собі лише управління і нагляд.

Арт. 17 §1. Парох повинен справедливо та рівномірно розподілити служіння Божественних Літургій, святих таїнств, богослужінь добового кола, акафістів, молебнів, парастасів та різних священнодійств: йорданські відвідини вірних, благословення великодніх кошиків, благословення автомобілів, домів тощо, між усіма парафіяльними священнослужителями.

§2. Сотрудники не мають права самостійно визначати, які служити святі таїнства чи інші священнодійства, а лише відповідно до черги встановленої парохом (ККСЦ, кан. 290 §2). Про визначення моделю почерговості і його функціонування парох повинен вирішити тільки після заслухання думки всіх парафіяльних священнослужителів.

§3. Парох повинен визначити чергу парафіяльних священнослужителів у звершенні сповіді та причащанні під час Божественних Літургій, що властиве для великих храмів і парафій.

Арт. 18. Парафіяльні сотрудики не є наділені повноваженням благословити подружжя, однак, таке повноваження, навіть загальне, крім місцевого ієрарха, може їм надати парох у межах парафії. Якщо парох надає загальне повноваження звершувати таїнство Подружжя на парафії, воно повинно бути дане на письмі. Надання повноваження на звершення одного конкретного таїнства Подружжя може бути усне. Парафіяльний сотрудики, який отримав повноваження, може його делегувати в окремих випадках також іншим пресвітерам (ККСЦ, кан. 302 §2).

Арт. 19. Парох повинен визначити, який із напрямів парафіяльної катехизації він буде вести сам, а які сотрудики чи дякони. А саме: катехизацію дітей, молоді, дорослих, приготування дітей до першої сповіді та урочистого Причастя. Навіть, якщо на парафії є катехити, парафіяльні священнослужителі повинні брати участь у катехизації принаймні частково.

Арт. 20. Парох повинен визначити, хто з парафіяльних священнослужителів буде вести парафіяльний біблійний гурток. Така особа повинна отримати благословення Архиепископа.

Арт. 21. Парох повинен визначити, хто з парафіяльних священнослужителів буде вести духовний провід парафіяльних спільнот, товариств, груп чи будь-якого іншого об'єднання вірних хіба, що вже є священнослужитель іменованій Архиепископом.

Арт. 22 §1. Кожний парафіяльний священнослужитель зобов'язаний прийняти та старанно виконувати доручене парохом служіння, завдання чи душпастирський обов'язок.

§2. Якщо парафіяльний священнослужитель бачить свою неспроможність чи нездатність у якомусь служінні, завданні чи душпастирському обов'язку з огляду на об'єктивну причину або особисті якості, тоді може просити пароха доручити йому інший обов'язок, вказавши аргументи, а одночасно, що саме міг би виконувати. Рішення щодо цього приймає парох.

Прикінцеві положення

Арт. 23 §1. Якщо парох чи сотрудики порушує етичні, моральні чи правові норми або зловживає у чомусь, або порушує порядок і спокій на парафії, парафіяльний священнослужитель, який це виявив, повинен без сторонніх осіб порозмовляти про існуючу проблему зі самим порушником. Якщо це не дало жодних позитивних змін, він повинен представити справу пароху, а якщо мова йде про пароха, то дане питання слід обговорити на спільному зібранні парафіяльних священнослужителів, про яке йде мова у арт. 10. Якщо спільне обговорення не дало результату, справу треба представити протопресвітеру, якщо ж і це не принесло результату, тоді слід

звернутись до місцевого ієрарха. Винятком є інформація, яка свідчить про можливий злочин, тоді парафіяльний священнослужитель повинен повідомити про це безпосередньо місцевого ієрарха.

§2. Забороняється у випадку ситуацій окреслених в §1 виносити справу чи проблему на публічний осуд, самому чи за посередництвом когось іншого, у тому числі анонімно.

Арт. 24. Члени Пресвітерської рада чи Колегії радників Тернопільсько-Зборівської архієпархії можуть пропонувати Архієпископу зміни та доповнення до цього Правильника. Вони набирають правової сили після затвердження Архієпископа.

Арт. 37. Усе подане в цьому Правильнику зобов'язує під правовим оглядом та у сумлінні, а порушення потягають до відповідальності згідно з нормами права.